

Dagvlinders in Zeeland

**Jaarverslag
2012**

Dagvlinders in Zeeland

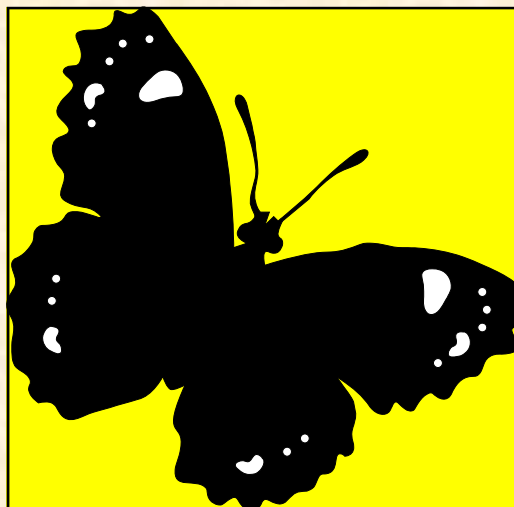
Jaarverslag 2012

Vlinder – en Libellenwerkgroep Zeeland

Met medewerking van :

Insectenwerkgroep Oost Zeeuws-Vlaanderen

(werkgroep van Natuurbeschermingsver. de Steltkluut)

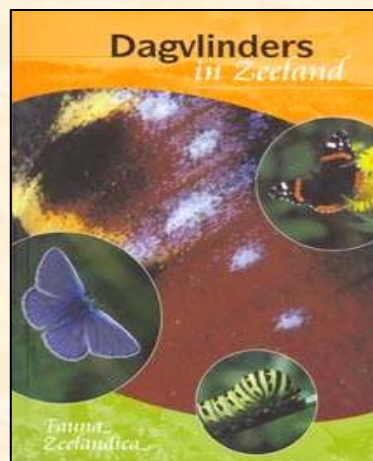
Inleiding

In december 2003 heeft de Vlinder- en Libellenwerkgroep de atlas "Dagvlinders in Zeeland" uitgegeven.

In deze atlas staan de waarnemingsgegevens van de periode 1993-2002 beschreven. Dit prachtige, informatieve boek is nog steeds verkrijgbaar bij onze werkgroep!

Van de waarnemingsgegevens van de periode 2003 t/m 2006 en van 2007, 2008, 2009, 2010 en 2011 heb ik eerder al jaaroverzichten gemaakt. Het jaarverslag 2012 is wat betreft vormgeving en opzet hetzelfde als voorgaande jaarverslagen, maar de cijfers, tekst verspreidingskaartjes en tabellen zijn uiter-aard aangepast.

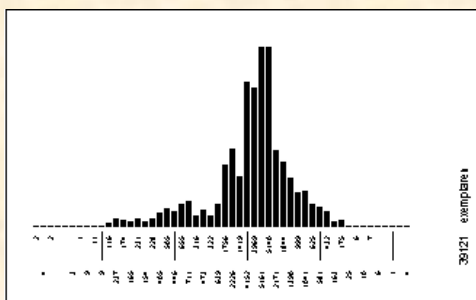
Voor u ligt "Dagvlinders in Zeeland, jaarverslag 2012".
Dagvlinders zijn koudbloedige dieren en dus sterk afhankelijk van de weersomstandigheden.

Het weer in 2012

Het jaar 2012 was vooral een nat jaar. Het jaar begon met een zeer milde januarimaand. Hierop volgde in februari een korte maar stevige vorstperiode met lage temperaturen. In maart begon een zachte lente. De gemiddelde zomertemperatuur was weliswaar vrij normaal, maar de start was uitermate wisselvallig en koel. Juni en juli waren natte, koele en sombere maanden. De warme augustusmaand maakte de zomer gedeeltelijk weer goed. In alle drie de herfstmaanden week de temperatuur niet veel af van het langjarig gemiddelde. December tenslotte begon koud en nat, maar kende een zeer zacht vervolg.

Aantallen dagvlinders

Vanaf de tweede week van maart begonnen de dagvlinders goed tevoorschijn te komen. Eind mei is er een kleine piek te zien in bijgaand grafiekje. De eerste helft van juli laat een tweede piek zien. Week 30 t/m 33 is het volop zomer, en vooral in de warme augustusmaand is het aantal dagvlinders hoog: meer dan 5000 exemplaren per week. Daarna zien we de aantallen flink teruglopen. Eind augustus zakten de cijfers terug tot nog geen 2000 exemplaren per week. Eind oktober is het aantal dagvlinders zeer gering, en is het dagvlinderseizoen in feite voorbij.

Op de pagina's 4 t/m 20 wordt per soort een korte beschrijving gegeven, met daarbij een afbeelding en een verspreidingskaartje van 2012 (deze kaartjes zijn gemaakt met het programma ORDE van de NEV). Ook is het aantal vindplaatsen en het aantal waargenomen exemplaren vermeld van 2012 en van de 3 voorgaande jaren, zodat er enigszins een vergelijking gemaakt kan worden hoe de soort de jaren ervoor aanwezig was in Zeeland.

Op pagina 21 treft u een overzicht aan van het aantal vindplaatsen per week en het aantal waargenomen exemplaren per week.

Op pagina 22 staat een tabel met aantal kilometerhokken, eerste en laatste waarneming per soort en bijzonderheden.

Op pagina 23 staat een tabel met het voorkomen van de soorten in het aantal kilometerhokken vanaf 2008.

Op pagina 24 treft u een overzicht aan van het waarnemingsgemiddelde per soort per jaar.

Op pagina 25 is een overzichtkaart van Zeeland opgenomen waarop te zien is in welke kilometerhokken in 2012 dagvlinders zijn waargenomen.

Dit jaarverslag eindigt met een "Tenslotte" op pagina 26.

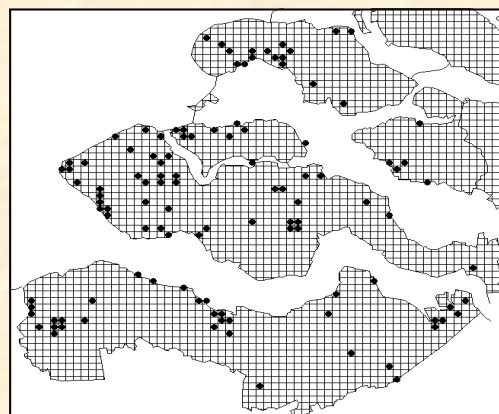
Veel leesplezier toegewenst!

Henk Wagenaar

DIKKOPJES

1.	2009		2010		2011		2012	
<i>Zwartsprietdikkopje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	155	784	194	2152	211	1398	191	1227

Het zwartsprietdikkopje is een zeer algemene soort in Zeeland, die in *111 kilometerhokken* werd aangetroffen, tegenover 130 in 2011. In 2012 werd het eerste zwartsprietdikkopje op 7 juni waargenomen, 1 dagen eerder dan in 2011. Het laatste exemplaar werd gezien op 9 september, 6 dagen vroeger dan vorig jaar. Er werden ruim 200 exemplaren minder gezien dan in 2011. Het aantal vindplaatsen was het grootst eind juli, maar half augustus werden de meeste exemplaren gezien in een week.

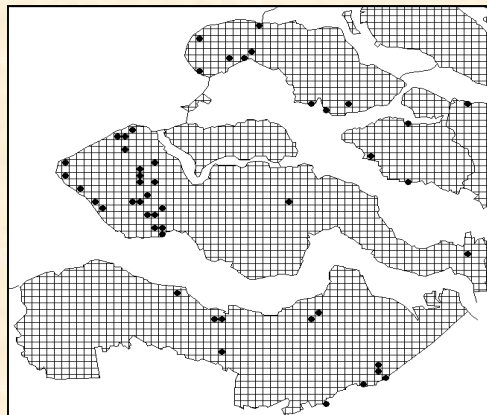
2.	2009		2010		2011		2012	
<i>Geelsprietdikkopje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	7	7	1	1	1	1	1	2

Het geelsprietdikkopje is uit Zeeland zo goed als verdwenen. In 2012 werd deze soort opnieuw slechts op 1 plaats waargenomen. Op 26 juli werden bij Burgh-Haamstede twee exemplaren gezien. Het geelsprietdikkopje is niet makkelijk te onderscheiden van het zwartsprietdikkopje, en wordt daarom mogelijk over het hoofd gezien. Misschien dat deze vlinder wel op meerdere locaties voorkomt, maar niet wordt herkend.

3.	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Groot dikkopje	69	140	118	254	142	273	83	117

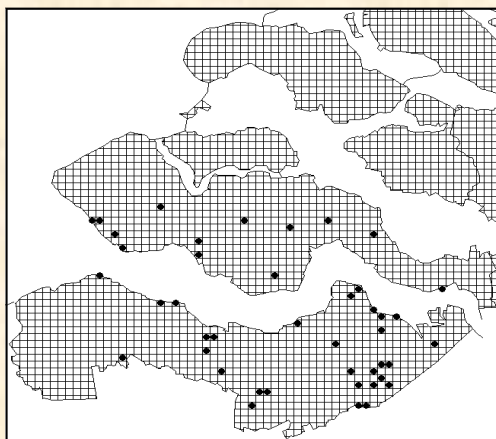
Het groot dikkopje heeft een slecht jaar achter de rug. Het aantal vindplaatsen en exemplaren nam flink af ten opzichte van 2011. Het eerste groot dikkopje werd in 2012 gezien op 20 mei, bijna 2 weken later dan in 2011. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 30 augustus. Uit 49 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van deze soort, tegenover 75 kilometerhokken in 2011. De soort werd op de Bevelanden en West Zeeuws-Vlaanderen nauwelijks of niet gezien. De meeste vindplaatsen lagen op Walcheren.

GROTE PAGES

4.	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Koninginnenpage	46	62	128	204	157	191	63	102

In 2012 werden weinig koninginnenpages waargenomen, ongeveer de helft van het aantal in 2010. Opvallend dat in de noordelijke helft van Zeeland helemaal geen koninginnenpages werden gezien. Het eerste exemplaar werd gezien op 30 april door diverse waarnemers bij de Telpost Breskens, het laatste exemplaar vloog op 5 oktober. Half augustus werden de meeste koninginnenpages waargenomen. Uit slechts 43 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van de Koninginnenpage, tegenover 78 kilometerhokken in 2011.

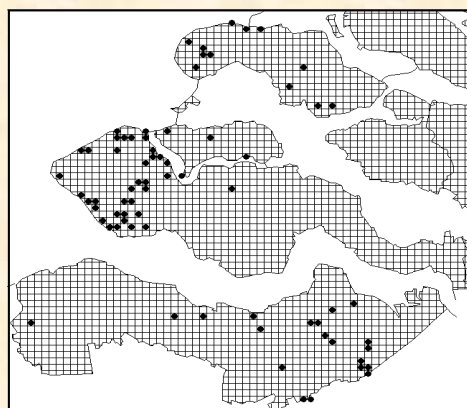
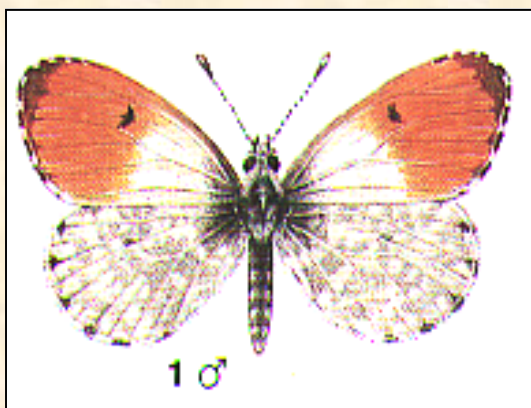

WITJES

5.	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Oranjetipje	177	297	166	259	222	407	174	324

Het oranjetipje had in 2012 een matig jaar. In slechts 72 kilometerhokken werd de soort gezien, tegenover 91 vorig jaar. Het oranjetipje werd voor het eerst waargenomen op 14 april. Het laatste oranjetipje werd gezien op 7 juni. Daarna werden nog rupsen van deze soort gevonden in Groot-Abeele.

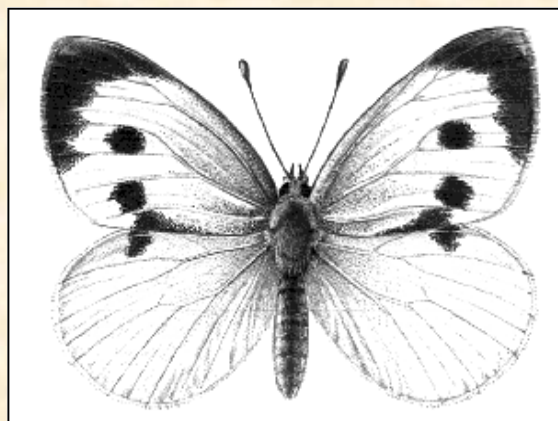
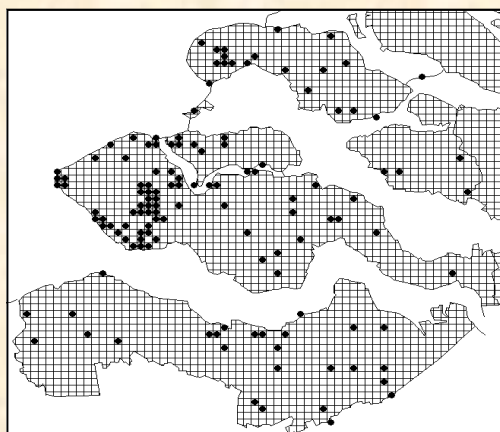
Eind april /begin mei werden de meeste exemplaren waargenomen. Vooral op Walcheren en in Oost Zeeuws-Vlaanderen werden veel oranjetipjes gezien, zoals blijkt uit het verspreidingskaartje. Ook op Schouwen-Duiveland werden aardig wat waarnemingen gedaan.

6.	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Groot koolwitje	837	2122	709	1512	674	1350	700	1472

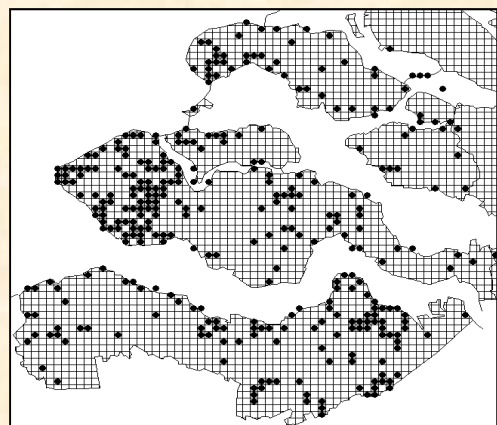
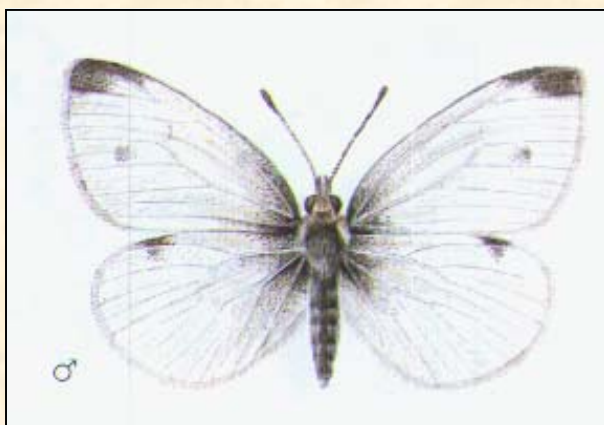
Het groot koolwitje is een zeer algemene vlinder, die verspreid over de hele provincie voorkomt. Uit 129 kilometerhokken werden waarnemingen ontvangen van deze soort, vorig jaar uit 159 kilometerhokken. Het aantal vindplaatsen en exemplaren kwam ongeveer uit op het niveau van 2010.

In 2012 werd het eerste exemplaar gezien op 22 maart. Het laatste groot koolwitje werd op 25 oktober waargenomen. Duidelijke pieken in de vliegtijd van deze soort waren in de laatste week van mei, de laatste week van juli en begin september.

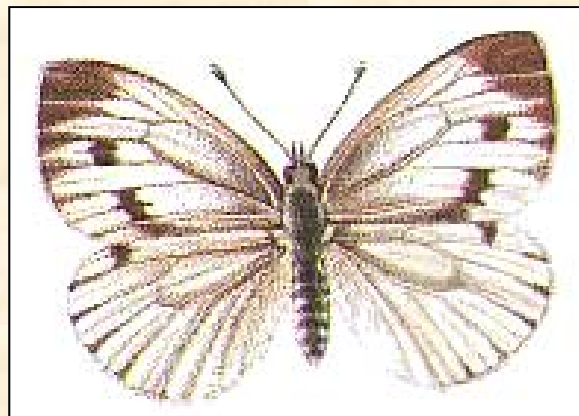
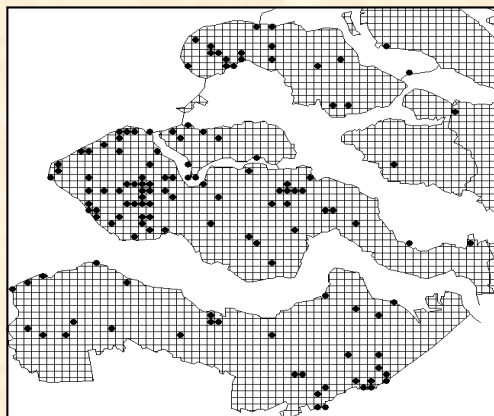
7.	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Klein koolwitje	1575	5580	1799	13.223	1735	5291	1552	4158

Op 15 maart 2012 werd het eerste klein koolwitje waargenomen. Het laatste klein koolwitje werd gezien op 1 november. Eind mei was de eerste piek in de vliegtijd van deze soort. De tweede piek was eind juli, en in de eerste helft van september was de derde piek. De soort werd overal in de provincie waargenomen. Uit 332 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen, tegenover 383 kilometerhokken in 2011! Het aantal exemplaren dat gezien werd nam opnieuw flink af t.o.v. voorgaande jaren. Ook het aantal vindplaatsen was beduidend minder dan vorig jaar. Het klein koolwitje had daarmee een slecht jaar in Zeeland.

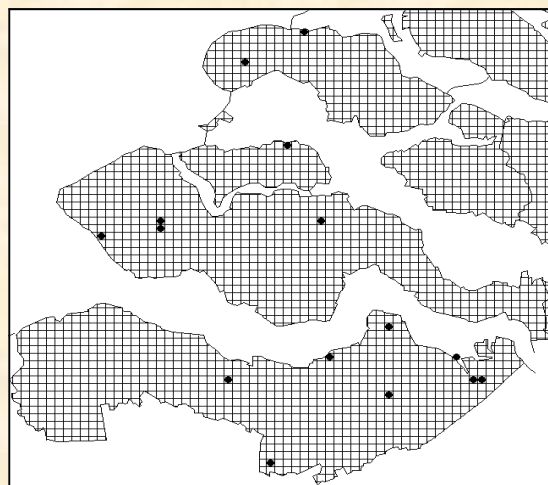
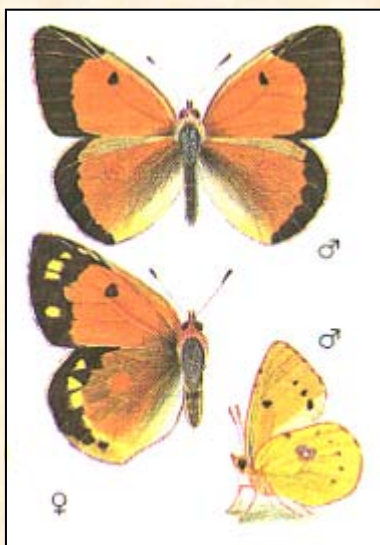
8.	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
Klein geaderd witje	539	1152	468	2108	464	1050	423	863

Het klein geaderd witje werd in 2012 voor het eerst gezien op 27 maart. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 19 oktober. De eerste piek in de vliegtijd van deze soort viel in de tweede week van mei. In de tweede week van augustus was de tweede piek. Uit 132 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van het klein geaderd witje, tegenover 144 kilometerhokken in 2011. De soort werd verspreid over de hele provincie waargenomen. Het aantal exemplaren was echter weer minder dan in 2011. Voor het klein geaderd witje was 2012 dan ook een slecht jaar. In het veld is het onderscheid tussen een klein koolwitje en een klein geaderd witje niet altijd even duidelijk. De vlinder moet stilzitten om een trefzeker determinatie te kunnen geven, anders is de kans op verwarring aanwezig.

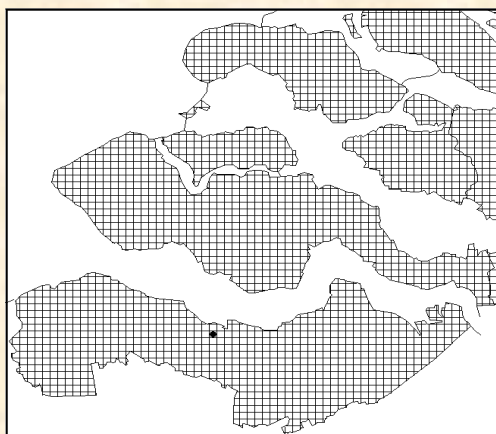
9.	2009		2010		2011		2012	
<i>Oranje luzernevlinder</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	644	1664	11	11	2	2	17	18

De oranje luzernevlinder is een trekvlinder, die elk jaar weer een wisselend beeld laat zien. Het is geen algemene soort in Zeeland. Na een fantastisch jaar in 2009 werden er in 2010 en 2011 slechts weinig exemplaren waargenomen. In 2012 werden 13 exemplaren geteld. De eerste oranje luzernevlinder werd pas gezien op 8 augustus. Vanaf 21 augustus werden regelmatig exemplaren waargenomen, en op 22 september werden de laatste oranje luzernevlinders gezien. De soort werd verspreid over de provincie waargenomen. In 15 kilometerhokken werd de oranje luzernevlinder gezien, tegenover 2 kilometerhokken in 2011.

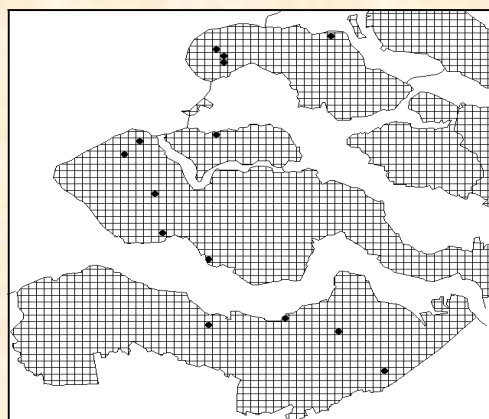
10.	2009		2010		2011		2012	
<i>Gele luzernevlinder</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	30	47	1	1	1	1	1	1

Van de gele luzernevlinder werd wederom maar 1 exemplaar waargenomen in 2012: op 25 juli in Braakman-noord. In 2009 werden relatief veel exemplaren van deze soort gezien, maar de afgelopen drie jaar was een gele luzernevlinder een zeldzaamheid. Het voorkomen van deze trekvlinder is niet te voorspellen. Wat zal 2013 opleveren?

11.	2009		2010		2011		2012	
<i>Citroenvlinder</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	47	47	57	64	54	56	22	23

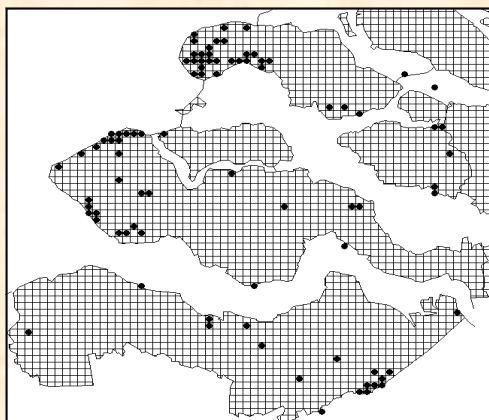
De citroenvlinder deed het in 2012 minder goed dan in de voorgaande jaren. Het eerste exemplaar werd gezien op 8 maart. Op 8 september werd de laatste citroenvlinder waargenomen. De meeste exemplaren vlogen in mei en augustus. Citroenvlinders werden op diverse plaatsen in Zeeland gezien. In slechts 14 kilometerhokken werd de soort waargenomen, tegenover 34 kilometerhokken in 2011. Daarmee had de citroenvlinder een slecht jaar in 2012.

**BLAUWTJES,
VUURVLINDERS EN
KLEINE PAGES**

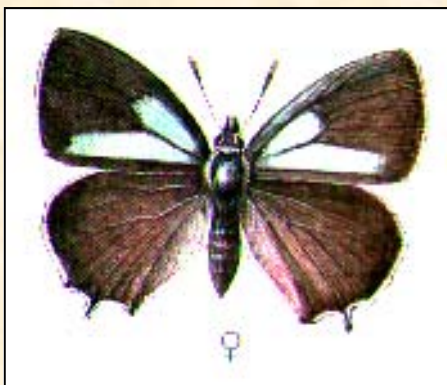
12.	2009		2010		2011		2012	
<i>Kleine vuurvliinder</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	226	572	292	2044	208	488	307	730

De kleine vuurvliinder is in 2012 redelijk verspreid over de hele provincie waargenomen. Vooral op zandgronden op de Kop van Schouwen, langs de kust van Walcheren en rond Clinge/St.Jansteen was de kans het grootst om kleine vuurvinders te zien vliegen. In 86 kilometerhokken werd de kleine vuurvliinder gezien, tegenover 82 kilometerhokken in 2011. Het aantal exemplaren nam gelukkig toe t.o.v. 2011. Het eerste exemplaar werd gezien op 5 april. De eerste piek was tussen half april en half mei. Een tweede piek viel eind juli, en begin september was er een piek van de derde generatie kleine vuurvinders. Op 25 oktober werd het laatste exemplaar waargenomen.

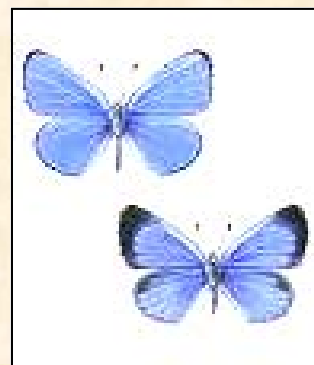
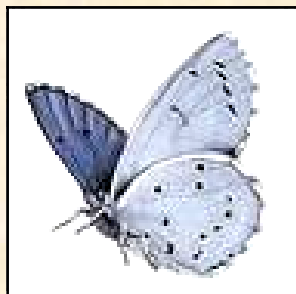
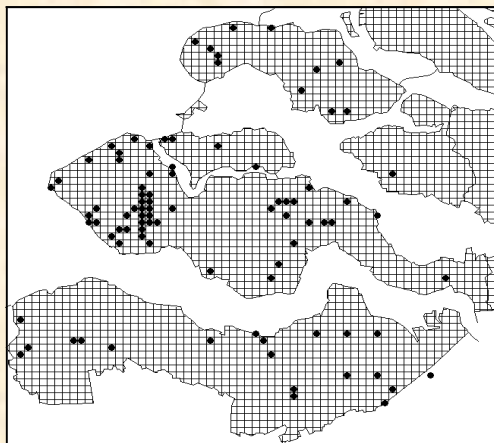
13. <i>Eikenpage</i>	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	5	5	30	310	37	163	33	208

Het aantal vindplaatsen van de eikenpage was in 2012 bijna gelijk aan dat van 2011, het aantal exemplaren was hoger. Pas op 10 juli werd het eerste exemplaar waargenomen. Op 25 augustus werd het laatste exemplaar gezien. Uit slechts 12 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen, tegenover 14 kilometerhokken in 2011. In grote delen van Zeeland werd de soort niet waargenomen. Zou de eikenpage daar niet vliegen? Of is het zo'n onopvallende soort dat die over het hoofd wordt gezien? Hopelijk worden er in 2013 ook in andere delen van Zeeland waarnemingen gedaan van deze soort.

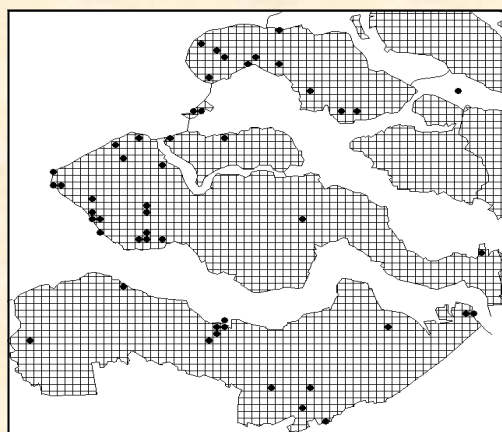
14. <i>Boomblauwtje</i>	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	499	640	578	902	520	636	381	494

2012 was voor het boomblauwtje een slecht jaar. Het aantal vindplaatsen en het aantal exemplaren was laag voor deze soort. Op 11 maart werd het eerste boomblauwtje gezien. Rond half april en de eerste helft van juli werden de meeste boomblauwtjes waargenomen. Op 25 oktober werd het laatste boomblauwtje waargenomen. Uit slechts 89 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van boomblauwtjes, tamelijk goed verspreid over de hele provincie, tegenover 128 kilometerhokken in 2011.

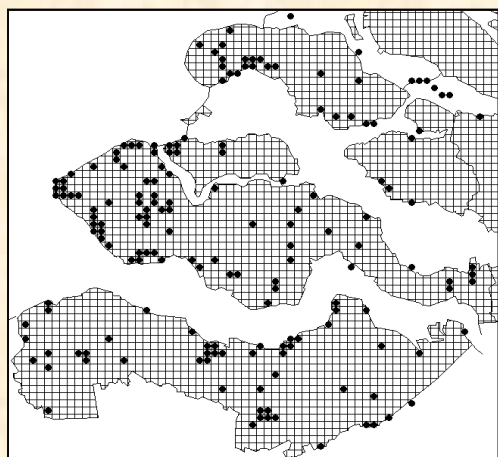
15.	2009		2010		2011		2012	
<i>Bruin blauwtje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	141	270	178	412	188	329	106	163

In 2012 werd het eerste bruin blauwtje pas gezien op 10 mei. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 11 oktober. De vliegtijd laat twee pieken zien: eind mei de eerste, en dan vanaf eind juli tot half september de tweede. Deze Rode Lijst-soort komt normaal gesproken verspreid over de hele provincie voor. In 2012 werden echter vanuit Tholen en St. Philipsland helemaal geen bruin blauwtjes gemeld, en uit Noord- en Zuid-Beveland slechts vanuit 2 kilometerhokken. Ook vanuit West- en Oost-Zeeuws Vlaanderen kwamen bijna geen waarnemingen binnen. In slechts 50 kilometerhokken werd het bruin blauwtje waargenomen, tegenover 96 kilometerhokken in 2011. Deze soort deed het dan ook slecht in 2012.

16.	2009		2010		2011		2012	
<i>Icarusblauwtje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	579	4765	509	5699	418	2010	446	1506

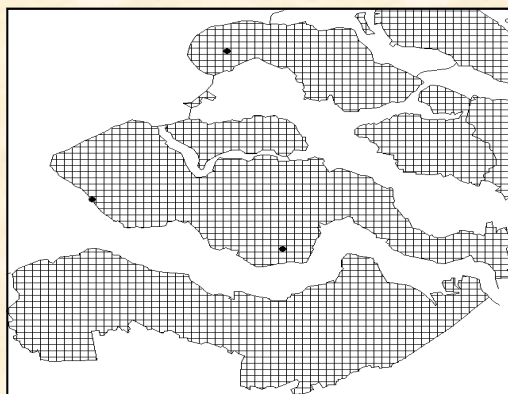
Voor het icarusblauwtje was 2012 een matig jaar in Zeeland. Het eerste icarusblauwtje werd gezien op 29 maart. De eerste piek in de vliegtijd lag eind mei. Half augustus was de tweede piek. Eind augustus was er nog een kleine derde piek. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 24 oktober. Het icarusblauwtje kon verspreid over de hele provincie worden waargenomen. Uit 171 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen, tegenover 188 kilometerhokken vorig jaar. Het aantal vindplaatsen was iets hoger dan in 2011, het aantal exemplaren was beduidend lager dan in de voorgaande jaren.

AURELIA'S

17. <i>Keizersmantel</i>	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	1	1	0	0	0	0	4	4

In 2012 werden er gelukkig weer waarnemingen van de zeldzame keizersmantel gedaan. Op 25 mei werd het eerste exemplaar gezien in Dishoek. Precies twee maanden later werd er weer een keizersmantel gesignaleerd, dit keer in Haamstede. Op 2 en 4 augustus werden de laatste exemplaren van deze soort gezien in Oudelande. Mogelijk dat het hier om hetzelfde exemplaar ging. Uit 3 kilometerhokken werd de soort gemeld. Wat zal 2013 opleveren?

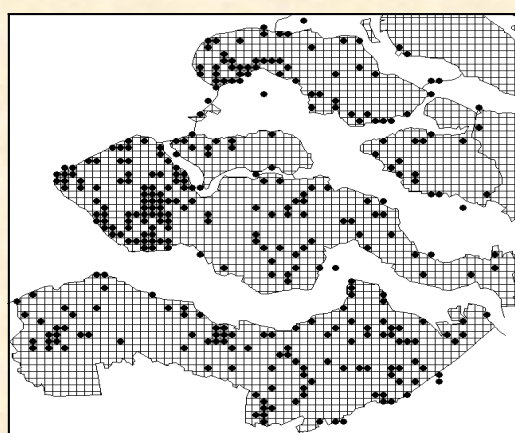
18. <i>Kleine parelmoervlinder</i>	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	29	42	21	27	44	93	95	183

De kleine parelmoervlinder is een Rode Lijst-soort die vooral in de duinen voorkomt. In 2012 werden twee keer zoveel exemplaren gezien als in 2011, maar toch kwam de soort in slechts 14 kilometerhokken voor, tegenover 12 kilometerhokken in 2011. Behalve waarnemingen op de Kop van Schouwen werden er ook op Walcheren kleine parelmoervlinders gezien, en tevens in de buurt van Sint-Jansteen in Zeeuws-Vlaanderen. Het eerste exemplaar werd gezien op 14 april. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 11 oktober. Eind juni werden de meeste exemplaren gezien van deze soort, maar ook begin augustus en begin september vlogen er behoorlijk wat kleine parelmoervlinders. 2012 was een goed jaar voor deze soort.

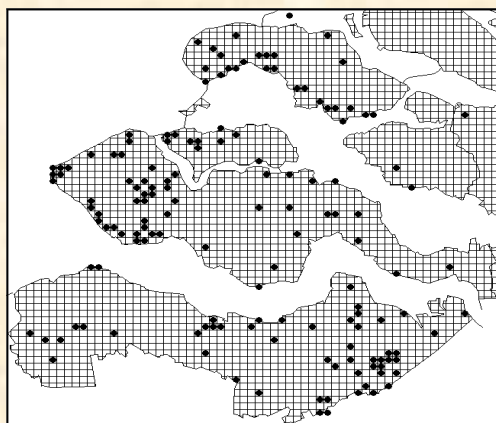
19.	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
<i>Atalanta</i>	1159	2524	1651	4995	1668	4204	1443	4735

Op 2 januari 2012 werd al de eerste atalanta gezien. In de derde week van maart werden ook diverse exemplaren gezien, maar pas vanaf half mei begon de soort echt te vliegen. Dat zou het begin inluiden van een tamelijk goed jaar voor de atalanta. Bijna het hele jaar door konden atalanta's in Zeeland worden waargenomen. De grootste piek in de vliegtijd was in de tweede helft van augustus. Ook eind september en begin oktober kon nog volop genoten worden van rondvliegende atalanta's. Pas op 10 december werd het laatste exemplaar gezien. Deze soort kwam verspreid over de hele provincie voor, zoals onderstaand verspreidingskaartje duidelijk laat zien. In 333 kilometerhokken werd de soort waargenomen, tegenover 372 kilometerhokken in 2011.

20.	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
<i>Distelvlinder</i>	2078	42388	276	465	209	255	347	454

Het aantal distelvlinders nam in 2012 toe ten opzichte van 2011, maar was, in vergelijking met het absoluut topjaar van 2009, nog niet echt hoog. Het eerste exemplaar van deze trekvlinder werd waargenomen op Koninginnedag 30 april. Eind juni nam het aantal distelvlinders sterk af. Eind juli was de kans het grootst om distelvlinders te zien. Deze nieuwe generatie vloog tot eind september, daarna werd de soort nog maar sporadisch waargenomen. Op 1 november werd het laatste exemplaar gezien. De distelvlinder werd waargenomen in 149 kilometerhokken, tegenover 111 kilometerhokken in 2011.

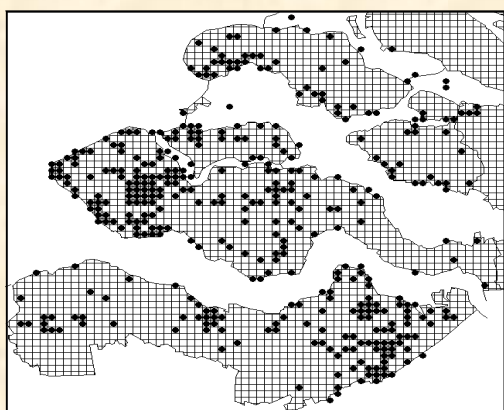
21.	2009		2010		2011		2012	
<i>Dagpauwoog</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	717	1737	956	2667	795	1200	650	1636

Al op 9 januari 2012 kwam de eerste dagpauwoog uit zijn winterslaap tevoorschijn. In de derde week van maart was de eerste piek. Eind juni werden op 2 plaatsen nogal wat rupsen waargenomen van deze soort. De tweede piek viel begin augustus. Een kleine derde piek was eind september/begin oktober. Pas op 24 december werd de laatste dagpauwoog van 2012 waargenomen. In de hele provincie kon men de soort aantreffen. In 210 kilometerhokken werd de soort gezien, tegenover 244 kilometerhokken in 2011. De dagpauwoog had een matig jaar in 2012.

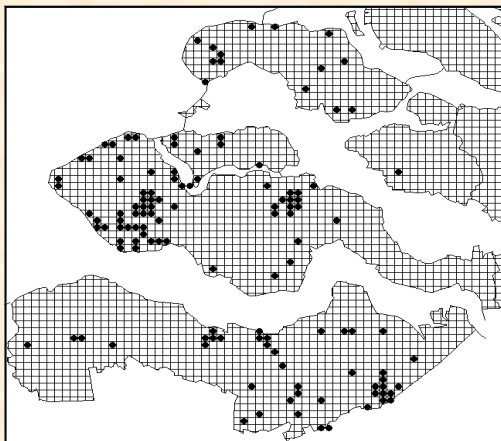
22.	2009		2010		2011		2012	
<i>Kleine vos</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	234	338	520	1060	988	1836	1421	5695

De kleine vos ging ook in 2012 weer vooruit ten opzichte van het jaar daarvoor. Zat de soort in 2011 al in de lift, 2012 verliep opnieuw beter voor de kleine vos, gezien het hoge aantal vindplaatsen en exemplaren. Op 13 januari al werd het eerste exemplaar waargenomen, een duidelijke overwinteraar die wellicht in zijn winterslaap verstoord is. De laatste kleine vos werd pas op 31 december gezien. Pieken in de vliegtijd waren er in de derde week van maart en half juni. Begin augustus werden de meeste exemplaren waargenomen. Ook half september werden er nog aardig wat kleine vossen gezien. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. In 387 kilometerhokken werd de kleine vos waargenomen, tegenover 290 in 2011!

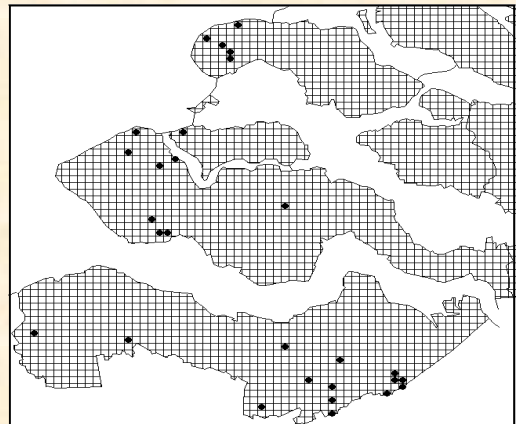
23.	2009		2010		2011		2012	
<i>Gehakkelde aurelia</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	572	970	769	1604	430	593	501	764

De gehakkelde aurelia behoort ook tot de overwinteraars. Pas op 3 maart werd het eerste exemplaar waargenomen. Het laatste exemplaar werd op 1 november gezien. Als we de vliegtijdgrafiek van deze soort bekijken, zien we 3 generaties van de gehakkelde aurelia. In de tweede helft van maart een eerste piek, eind juli/begin augustus een tweede piek en half september een derde piek. De soort kwam redelijk verspreid over de hele provincie voor. In 127 kilometerhokken werd de soort gezien, tegenover 117 in 2011. Deze soort deed het iets beter dan in 2011.

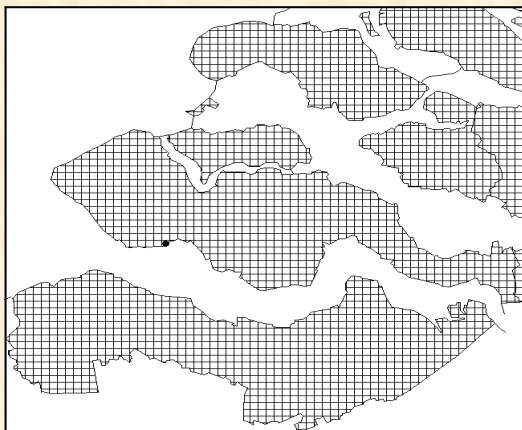
24.	2009		2010		2011		2012	
<i>Landkaartje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	67	87	46	65	37	45	49	121

Het landkaartje deed het in 2012 weer beter dan in voorgaande jaren. Het eerste exemplaar werd waargenomen op 5 april. In de laatste week van mei was de eerste piek in de vliegtijd, eind juli de tweede. Van een derde piek was in 2012 geen sprake. Het laatste landkaartje werd gezien op 27 augustus. Uit 28 kilometerhokken ontvingen we waarnemingen van het landkaartje, tegenover 24 in 2011. In grote delen van onze provincie komen we helaas geen landkaartjes tegen. Nu werden ze vooral vanuit de Kop van Schouwen, Walcheren en Zeeuws-Vlaanderen gemeld.

25.	2009		2010		2011		2012	
<i>Rouwmantel</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	0	0	0	0	0	0	1	1

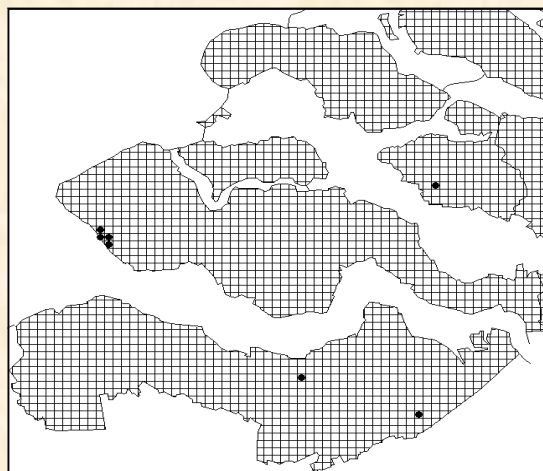
Van de rouwmantel werd in 2012 slechts één exemplaar waargenomen in Zeeland. Op 23 augustus werd een rouwmantel gezien in Rammekenshoek bij Ritthem.

26.	2009		2010		2011		2012	
<i>Grote vos</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	0	0	0	0	42	52	26	27

Het staat nu wel vast dat de grote vos een vaste populatie heeft rond Dishoek. In 2012 kwamen daar ook de meeste waarnemingen vandaan. Ook in het gebied van de Zoetevaart in Oost Zeeuws-Vlaanderen zou mogelijk een populatie kunnen zitten, maar dat is nog onzeker. De overige waarnemingen betrof losse exemplaren.

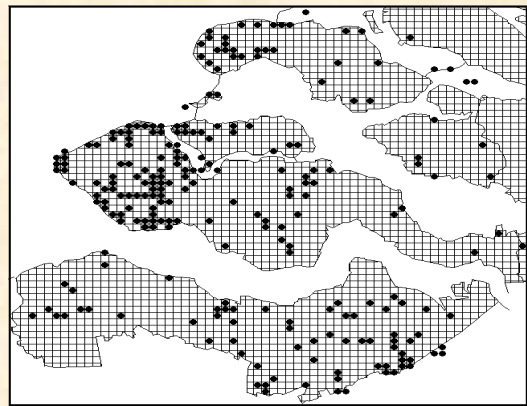
De eerste grote vos werd gezien op 12 maart, de laatste op 9 augustus. Uit 7 kilometerhokken werd de soort gemeld, tegenover 9 kilometerhokken in 2011. Deze Rode Lijst-soort is wellicht bezig aan een opmars, maar de toekomst zal leren of deze aanname werkelijkheid

ZANDOOGJES

27.	2009		2010		2011		2012	
<i>Bont zandoogje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	972	2574	733	1674	914	2340	990	2485

In 2012 werd het eerste bont zandoogje waargenomen op 2 april, op diverse plaatsen. Eind april was de eerste piek in de vliegtijd. Eind mei was de tweede piek, en half augustus was de derde piek in de vliegtijd van het bont zandoogje. Opvallend genoeg vlogen er in de eerste helft van oktober nog behoorlijk wat bont zandoogjes rond. Op 22 november werd pas het laatste exemplaar van deze soort gezien. Het bont zandoogje is een vlinder die zeer algemeen in Zeeland voorkomt. Verspreid over de hele provincie kan deze soort worden waargenomen, maar wel in de buurt van bossen, parken en groepen bomen met ondergroei. Uit 236 kilometerhokken werd het bont zandoogje gemeld, tegenover 225 kilometerhokken in 2011!

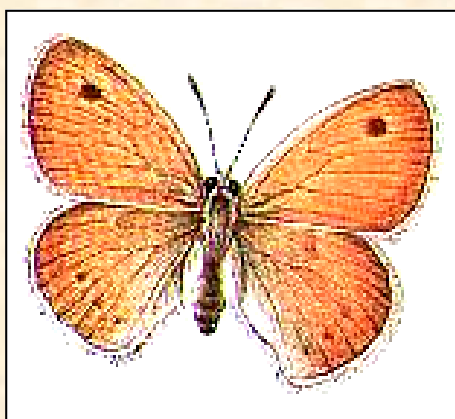
28.	2009		2010		2011		2012	
<i>Argusvlinder</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	84	138	51	87	60	83	38	46

In 2012 werd de eerste argusvlinder pas gezien op 9 mei. Tot 30 mei werden er diverse exemplaren waargenomen, maar daarna zou het tot 27 juli duren voordat vlinders uit de volgende generatie werden gezien. Deze tweede generatie vloog tot 21 augustus. Rond het begin van de herfst werden weer enkele argusvlinders waargenomen, en een maand later, op 24 oktober werd de laatste argusvlinder aangetroffen. Het aantal vindplaatsen en exemplaren lag beduidend lager dan in 2011. Opvallend dat op Schouwen-Duiveland, Walcheren en West en Midden Zeeuws-Vlaanderen helemaal geen argusvlinders werden gezien. Uit slechts 29 kilometerhokken werd de argusvlinder gemeld, tegenover 43 in het voorgaande jaar. Landelijk gezien gaat het met deze vlindersoort bergafwaarts, en in Zeeland lijkt de trend niet veel beter.

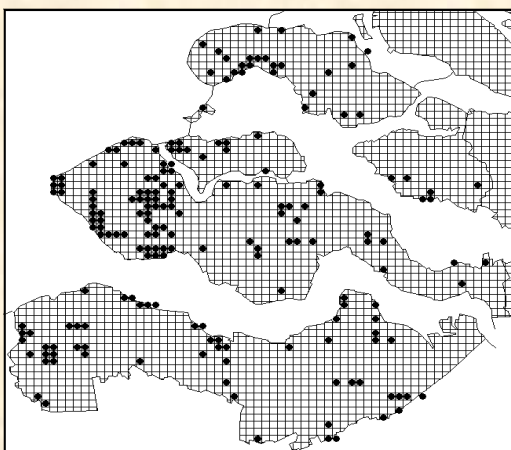
29.	2009		2010		2011		2012	
<i>Hooibeestje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	110	433	197	1235	205	628	212	551

Het eerste exemplaar van het hooibeestje werd pas waargenomen op 12 mei. Eind mei/ begin juni en half augustus werden de meeste hooibeestjes geteld. Het laatste exemplaar werd gezien op 22 september. In 110 kilometerhokken werden hooibeestjes waargenomen, in 2011 ging het om 106 kilometerhokken. Als we naar het verspreidingskaartje kijken valt op dat de soort vooral is aangetroffen in gebieden langs het water. Verder bij de waterkant vandaan komt het hooibeestje wat minder frequent voor.

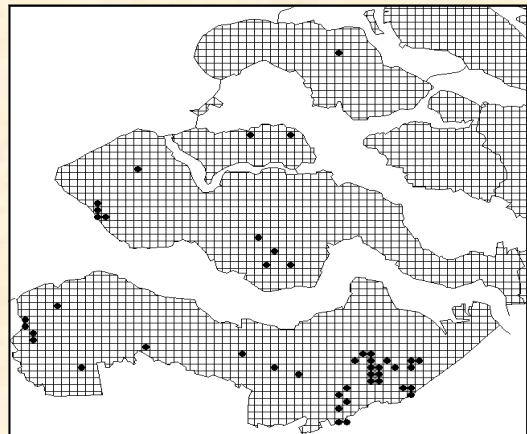
30.	2009		2010		2011		2012	
<i>Oranje zandoogje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	370	2317	536	5803	459	2783	513	3085

Het eerste oranje zandoogje werd in 2012 op 20 juni waargenomen. Het laatste exemplaar werd gezien op 9 september. Het hoogtepunt van de soort lag in de laatste week van juli en de eerste week van augustus. De soort kwam verspreid over de hele provincie voor. In 191 kilometerhokken werden oranje zandoogjes waargenomen, tegenover 198 kilometerhokken in 2011. Het aantal vindplaatsen en exemplaren steeg wat ten opzichte van 2011.

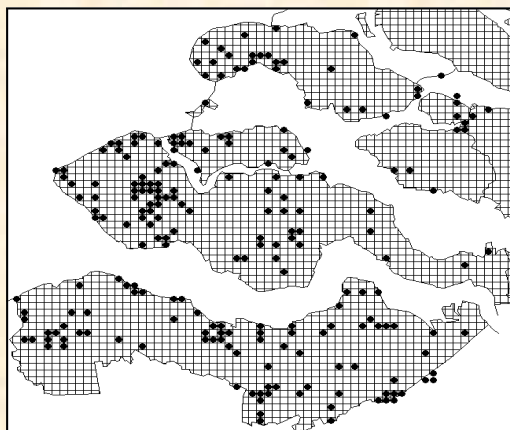
31.	2009		2010		2011		2012	
<i>Koevinkje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	25	80	70	790	91	845	116	640

Van het koevinkje werd het eerste exemplaar gezien op 27 mei. Het laatste exemplaar werd waargenomen op 11 augustus. Het hoogtepunt van de vliegtijd lag in de eerste week van juli. Toen werden bijna 275 exemplaren geteld. Het aantal vindplaatsen nam in 2012 toe ten opzichte van 2011, maar het aantal exemplaren nam met ruim 200 af! Boven de Oosterschelde werden in 2012 alleen in Noordgouwe koevinkjes gezien zoals op het verspreidingskaartje te zien is. In Zeeuws-Vlaanderen komt de soort het meest voor. Uit 46 kilometerhokken werden waarnemingen van het koevinkje doorgegeven, tegenover 54 kilometerhokken in 2011.

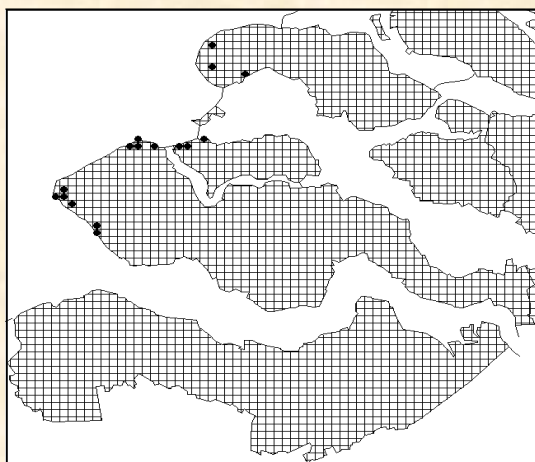
32.	2009		2010		2011		2012	
<i>Bruin zandoogje</i>	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	459	3158	497	20890	440	4296	552	6933

Op 24 mei werd het eerste exemplaar van het bruin zandoogje waargenomen. Het laatste exemplaar werd op 28 september gezien. De top van de vliegtijd lag in de tweede week van juli. Een tweede piek lag in de laatste week van juli. Ook in de eerste helft van augustus vloegen er nog behoorlijk wat bruin zandoogjes. Het aantal vindplaatsen en exemplaren nam toe ten opzichte van 2011. Uit 217 kilometerhokken werden waarnemingen van het bruin zandoogje doorgegeven, tegenover 204 kilometerhokken in 2011. De waarnemingen zijn afkomstig uit de hele provincie. Hoogste aantallen werden gemeld vanuit Sint-Jansteen in Zeeuws-Vlaanderen.

33. <i>Heivlinder</i>	2009		2010		2011		2012	
	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.	aantal vpl.	aantal ex.
	13	38	12	27	19	31	40	75

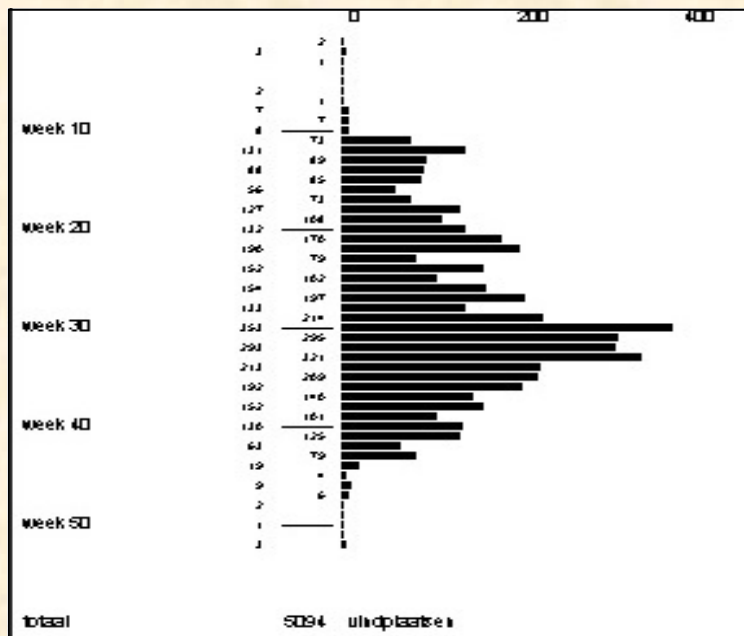
De heivlinder is een Rode Lijst-soort. Het eerste exemplaar werd al waargenomen op 6 juni. Daarna zou het tot 22 juli duren voordat de volgende heivlinders werden gezien. De laatste heivlinder werd gezien op 4 september. De werkelijke vliegperiode van deze soort is maar zo'n 5 weken. De aantallen vindplaatsen en exemplaren namen flink toe in vergelijking met die van 2011. Uit 16 kilometerhokken werden waarnemingen van de heivlinder doorgegeven. Dat is 5 meer dan het jaar daarvoor. In grote delen van Zeeland komt de soort helaas niet voor. Alleen langs de kust en in de duinen is de soort aan te treffen. Landelijk gezien gaat de heivlinder gestaag achteruit in aantallen. Hoe de trend in Zeeland gaat verlopen moet nauwkeurig gevolgd worden de komende jaren.

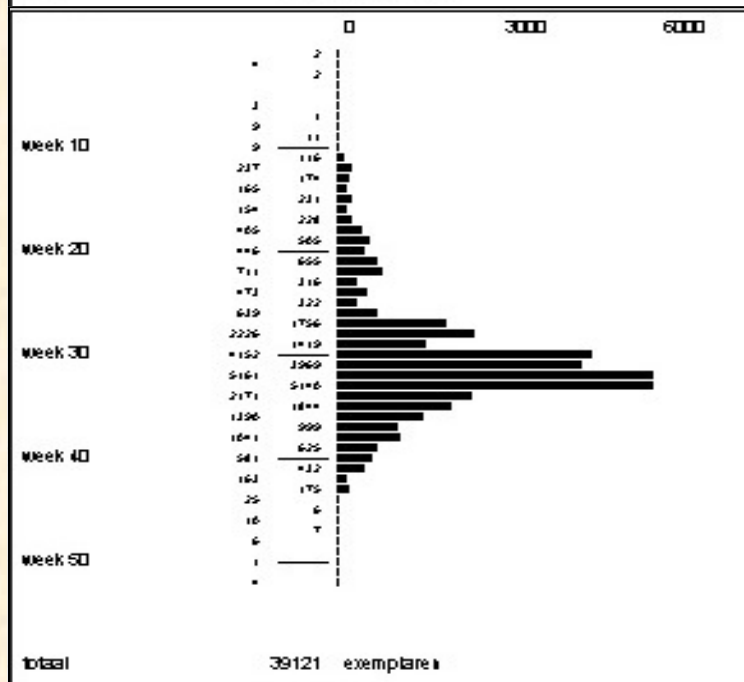
EINDE SOORTBESPREKING

Op deze pagina treft u een overzicht aan van het aantal vindplaatsen per week en het aantal waargenomen exemplaren per week in 2012. Daaruit blijkt duidelijk dat in week 30 (laatste week juli) het aantal vindplaatsen het hoogst was: 353; de meeste exemplaren werden waargenomen in week 32 + 33 (eerste helft augustus): 5161 + 5140 exx.

Totaal: 5094
vindplaatsen

Totaal: 39.121
exemplaren

Gegevens uit 2010:
4631 vindplaatsen
70672 exemplaren

Het aantal vindplaatsen in 2012 is iets lager dan in 2011.
In 2012 werden echter ruim 6000 exemplaren meer gezien dan in 2011.

Gegevens uit 2011:
5327 vindplaatsen
32931 exemplaren

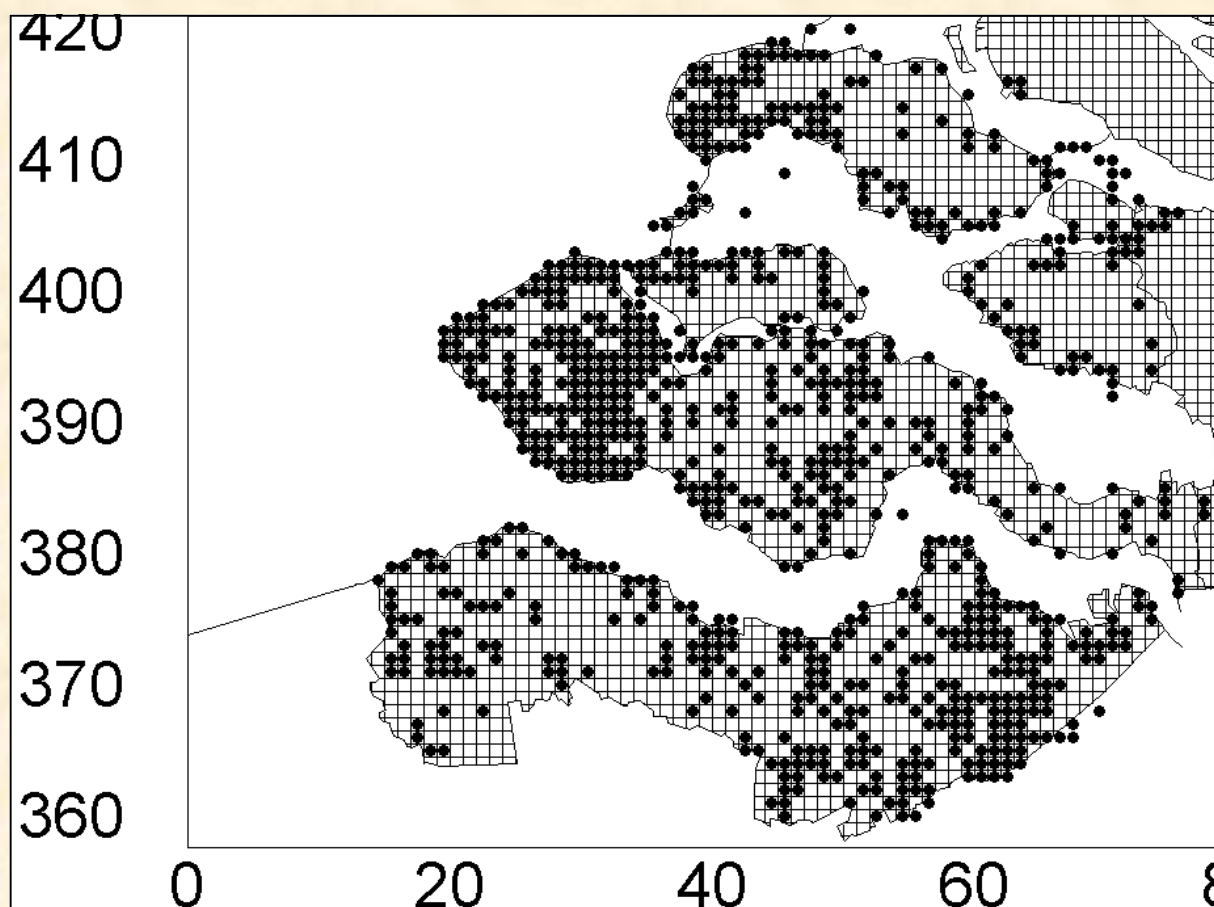
Aantal km-hokken	2008	2009	2010	2011	2012
1. Zwartsprietdikkopje	52	76	109	130	111
2. Geelsprietdikkopje	0	5	1	1	1
3. Groot dikkopje	25	43	70	75	49
4. Koninginnenpage	34	37	66	78	43
5. Oranjetipje	41	91	77	91	72
6. Groot koolwitje	69	118	132	159	129
7. Klein koolwitje	119	328	385	383	332
8. Klein geaderd witje	65	98	105	144	132
9. Oranje luzernevlinder	4	332	9	2	15
10. Gele luzernevlinder	0	25	1	1	1
11. Citroenvlinder	11	18	24	34	14
12. Kleine vuurvlinder	37	107	89	82	86
13. Eikenpage	10	2	8	14	12
14. Boomblauwtje	49	88	104	128	89
15. Bruin blauwtje	25	68	72	96	50
16. Icarusblauwtje	63	242	193	188	171
17. Keizersmantel	0	1	0	0	3
18. Kleine parelmoervlinder	5	9	8	12	14
19. Atalanta	112	249	339	372	333
20. Distelvlinder	68	546	132	111	149
21. Dagpauwoog	80	180	254	244	210
22. Kleine vos	32	81	171	290	387
23. Gehakelde aurelia	60	126	155	117	127
24. Landkaartje	14	29	27	24	28
25. Rouwmantel	0	0	0	0	1
26. Grote vos	0	0	0	9	7
27. Bont zandoogje	95	222	175	225	236
28. Argusvlinder	44	53	35	43	29
29. Hooibeestje	29	70	106	106	110
30. Oranje zandoogje	77	136	202	198	191
31. Koevinkje	20	15	39	54	46
32. Bruin zandoogje	96	189	215	204	217
33. Heivlinder	3	8	6	11	16

2012	aantal km-hokken	eerste waarneming	laatste waarneming	bijzonderheden
1. Zwartsprietdikkopje	111	7 juni	9 sept.	
2. Geelsprietdikkopje	1	26 juli	26 juli	zeldzaam
3. Groot dikkopje	49	20 mei	30 aug.	
4. Koninginnenpage	43	30 april	5 okt.	
5. Oranjetipje	72	14 april	7 juni	
6. Groot koolwitje	129	22 maart	25 okt.	
7. Klein koolwitje	332	15 maart	1 nov.	
8. Klein geaderd witje	12	27 maart	19 okt.	
9. Oranje luzernevlinder	15	8 aug.	22 sept.	trekvlinder
10. Gele luzernevlinder	1	25 juli	25 juli	trekvlinder
11. Citroenvlinder	14	8 maart	8 sept.	overwintenaar
12. Kleine vuurvlinder	86	5 april	25 okt.	
13. Eikenpage	12	10 juli	25 aug.	
14. Boomblauwtje	89	11 maart	25 okt.	
15. Bruin blauwtje	50	10 mei	11 okt.	Rode Lijst-soort
16. Icarusblauwtje	171	29 maart	24 okt.	
17. Keizersmantel	3	25 mei	4 aug.	zeldzaam
18. Kleine parelmoervlinder	14	14 april	11 okt.	Rode Lijst-soort
19. Atalanta	333	2 jan.	10 dec.	overwintenaar
20. Distelvlinder	149	30 april	1 nov.	trekvlinder
21. Dagpauwoog	210	9 jan.	24 dec.	overwintenaar
22. Kleine vos	387	13 jan.	31 dec.	overwintenaar
23. Gehakkelde aurelia	127	3 maart	1 nov.	overwintenaar
24. Landkaartje	28	5 april	27 aug.	
25. Rouwmantel	1	23 aug.	23 aug.	zeldzaam
26. Grote vos	7	12 maart	9 aug.	Rode Lijst-soort
27. Bont zandoogje	236	2 april	22 nov.	
28. Argusvlinder	29	9 mei	24 okt.	
29. Hooibeestje	110	12 mei	22 sept.	
30. Oranje zandoogje	191	20 juni	9 sept.	
31. Koevinkje	46	27 mei	11 aug.	
32. Bruin zandoogje	217	24 mei	28 sept.	
33. Heivlinder	16	6 juni	4 sept.	Rode Lijst-soort

**Waarnemingsgemiddelden per soort per jaar:
2007 t/m 2012**

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	GEM.
1. Bruin zandoogje	11.05	27.69	6.88	42.03	9,76	12,56	18,33
2. Eikenpage	10.67	14.97	1.00	10.33	4,41	6,30	7,95
3. Oranje zandoogje	5.04	9.87	6.26	10.83	6,06	6,01	7,35
4. Zwartsprietdikkopje	4.51	9.38	5.06	11.09	7,54	6,42	7,33
5. Koevinkje	3.79	10.07	3.20	11.29	9,29	5,52	7,19
6. Icarusblauwtje	3.30	4.54	8.27	11.20	4,81	3,38	5,92
7. Kleine vuurvliinder	4.26	10.36	2.53	7.00	2,35	2,38	4,81
8. Distelvliinder	1.70	1.34	20.40	1.68	1,22	1,31	4,61
9. Klein koolwitje	5.06	3.05	3.54	7.35	3,05	2,68	4,12
10. Hooibeestje	4.09	3.97	3.94	6.27	3,06	2,60	3,99
11. Atalanta	2.96	3.59	2.18	3.03	2,52	3,28	2,93
12. Klein geaderd witje	3.78	2.42	2.14	4.50	2,26	2,04	2,86
13. Bont zandoogje	2.94	3.41	2.65	2.28	2,56	2,51	2,73
14. Groot koolwitje	2.75	2.25	2.54	2.13	2,00	2,10	2,30
15. Dagpauwoog	2.23	1.68	2.42	2.79	1,51	2,52	2,19
16. Heivliinder	1.71	2.33	2.92	2.25	1,63	1,88	2,12
17. Kleine vos	1.48	1.39	1.44	2.04	1,86	4,01	2,04
18. Groot dikkopje	1.82	1.85	2.03	2.15	1,92	1,41	1,86
19. Koninginnenpage	2.48	2.84	1.35	1.59	1,22	1,62	1,85
20. Oranjetipje	2.15	1.77	1.68	1.56	1,83	1,86	1,81
21. Bruin blauwtje	1.50	1.57	1.91	2.31	1,75	1,54	1,76
22. Gehakkelde aurelia	1.51	1.99	1.70	2.09	1,38	1,52	1,70
23. Landkaartje	1.49	1.97	1.30	1.41	1,22	2,47	1,64
24. Argusvliinder	1.61	1.65	1.64	1.71	1,38	1,21	1,53
25. Kleine parelmoervliinder	1.00	1.25	1.45	1.29	2,11	1,93	1,51
26. Boomblauwtje	1.87	1.31	1.28	1.56	1,22	1,30	1,42
27. Oranje luzernevliinder	1.34	1.00	2.58	1.00	1,00	1,06	1,33
28. Citroenvliinder	1.11	1.18	1.00	1.12	1,04	1,05	1,08
29. Gele luzernevliinder	1.92	0	1.57	1.00	1,00	1,00	1,08
30. Geelsprietdikkopje	1.00	0	1.00	1.00	1,00	2,00	1,00
31. Grote vos	1.00	0	0	0	1,24	1,04	0,55
32. Keizersmantel	1.00	0	0	0	0	1,00	0,33
33. Rouwmantel	1.00	0	0	0	0	1,00	0,33

In 2012 werden uit 820 kilometerhokken waarnemingsgegevens doorgegeven.
In 2011 ging het om 857 kilometerhokken.
In 2010 ging het om 782 kilometerhokken.

TENSLOTTE

- Op pagina 22 treft u een overzicht aan van de verspreiding per soort in het aantal kilometerhokken over de jaren 2008 t/m 2012. Daaruit blijkt duidelijk dat de kleine vos een opgaande lijn vertoont. Dit lijkt ook voor het hooibeestje het geval te zijn. Ook de heivlinder vertoont een iets stijgende lijn. De overige soorten vertonen jaarlijks schommelingen in hun voorkomen.
- Op voorgaande bladzijden is bij elke dagvlindersoort het aantal vindplaatsen en het aantal exemplaren vermeld. Dit zegt wel iets over de soort, maar het is ook interessant om te kijken naar het waarnemingsgemiddelde per soort per jaar. Daartoe is het aantal exemplaren gedeeld door het aantal vindplaatsen. Een waarnemingsgemiddelde van 6.0 bijvoorbeeld betekent, dat er per waarneming gemiddeld 6 exemplaren van een soort worden gezien. De ene keer kunnen dat 3 exemplaren zijn, de andere keer 9 exemplaren, maar gemiddeld komt er dan uit op 6 ($3+9 = 12: 2 = 6$).
In de tabel op pagina 24 zien we het resultaat daarvan. Deze tabel gaat over de jaren 2007 t/m 2012.
- In 2012 zijn 3 waarnemingen van zwervers / niet-inheemse soorten gedaan: op 27 mei werd een groot geaderd witje gezien bij Dishoek, op 12 juli ging het om een kleine ijsvogelvlinder te Ouwkerk, en tenslotte werd op 22 augustus in Retranchement een tijgerblauwtje waargenomen. Deze soorten zijn niet in voorgaande tabellen opgenomen.

In vergelijking met 2011 was 2012 gemiddeld een matig vlinderjaar.

Over een aantal soorten maken we ons echt zorgen in onze provincie. Het betreft de volgende vijf soorten: argusvlinder / bruin blauwtje / grote vos / heivlinder en kleine parelmoervlinder. Dat is de reden dat we in 2012 zijn na gaan denken over een actieplan om deze soorten, én de koninginnenpage wat beter in kaart te kunnen brengen. Dit heeft geresulteerd in het actieplan "Op de bres voor de Zeeuwse zes". Meer informatie kunt u hierover vinden op de website van onze werkgroep: www.vlinlibzeeland.nl onder het kopje: "De Zeeuwse zes". Daar is ook dit actieplan als pdf-bestand te downloaden.

In het jaar 2013 ontvangen we graag weer van zoveel mogelijk mensen waarnemingen van dagvlinders. Alle waarnemingen graag nauwkeurig noteren en doorgeven aan de samensteller van dit jaaroverzicht: Henk Wagenaar (henkw16@tele2.nl) of invoeren op www.waarneming.nl. Alvast bedankt voor uw medewerking.

Dankwoord:

Onze dank gaat uit naar alle mensen die waarnemingsgegevens hebben doorgegeven aan de Vlinder- en Libellenwerkgroep Zeeland of via Waarneming.nl.

In het bijzonder gaat onze dank uit naar:

- *Hannie Joziassse voor het beheren van de database van dagvlinderwaarnemingen*
- *Henny Waanders voor het regelen van gegevens uit Waarneming.nl*
- *Joop de Bakker voor het omzetten van de gegevens uit Waarneming.nl naar ORDE*
- *Angelique Belfroid en Anton Baaijens voor het verzamelen en verwerken van de tuinwaarnemingen.*